

Є видатні мислителі, які залишаються завжди актуальними. До них належить Імануїл Кант. Актуальність Канта, як і інших великих умів, зумовлена не запитом часу, який робить своєчасними їхні ідеї. Це актуальність, так би мовити, другого порядку. Натомість, неусувна актуальність видатного мислення полягає в тому, що в ньому сама людська здатність розуміння досягає свого найповнішого втілення. Кожен видатний філософ демонструє не лише створені ним ідеї, концепції, способи розуміння, а й те, чим є людський розум як такий. У цьому полягає первинна, незалежна від обставин часу, його актуальність. У цій оптиці можна сказати: Кант актуальний завжди, але не всякий час актуальний (себто значущий) для Канта.

Така висока піднесеність автора «коперніканської революції» у модерній філософії жодним чином не означає бездоганності Кантового мислення та інтелектуального пошуку. Сьогодні ми звертаємося до Канта зовсім не для того, щоб заціпеніти перед недосяжним зразком. Навпаки, чи не найголовніший урок «спілкування з великими» полягає в тому, що наочно оприявнюється: навіть найпотужніші досягнення філософського розуму — то лише спроби розуміння. Ніколи не остаточні та продуктивні передусім тим, що створюють смислову перспективу, а не тим, що пропонують вицерпне розв'язання. Тим більше повчально, що майже всі величні філософські проекти так і залишилися не зреалізованими до кінця, в повноті свого задуму. Це стосується і Кантової обіцянки «майбутньої метафізики, яка може постати як наука», що реалізувалася хіба що частково.

Тематичний блок цього числа «Філософської думки», присвячений Канту, розпочинається обговоренням в режимі круглого столу, в центрі якого стоїть питання про можливість і продуктивність трансценденталізму як теоретичної основи історії філософії. Водночас круглий стіл українських дослідників віддав данину пам'яті одному з провідних європейських істориків філософії, Вольфгангу Рьоду (1926–2014), який пішов з життя минулого року. Для нього критична філософія Канта була, без перебільшення, визначальним чинником його власного теоретичного мислення і вагомим історико-філософських студій. Українських колег із ним поєднувала багаторічна плідна співпраця.

Кантівській тематиці присвячена також низка статей даного числа і рецензія на фундаментальне дослідження В. Козловського «Кантова антропологія: джерела, концепції, моделі» (К.: КМ «Академія», 2014). На появі цієї роботи слід особливо наголосити, оскільки це не просто перша обсяжна (понад 40 друк. арк.) монографія, присвячена Кантові в незалежній Україні, а насправді потужне, системне, евристичне історико-філософське дослідження, виконане у чіткій відповідності до сучасних методологічних вимог; понад те воно містить творчий внесок у методологію історико-філософського аналізу. Воно не лише створює продуктивну перспективу подальшого аналізу філософії Канта, а й може слугувати зразком для вітчизняних історико-філософських студій, оприявнює ту високу культуру філософського дискурсу, від браку якої так часто потерпає наша інтелектуальна практика.

Тематичний блок наступного, третього числа «Філософської думки» буде присвячений полемічній темі «київського філософського кола», себто змісту і самоорганізації філософування наприкінці радянської доби і тягlosti цього досвіду стосовно сучасності.